

ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ У ВІТЧИЗНЯНІЙ ТА ЗАРУБІЖНІЙ ПРАКТИЦІ

Є.М. Севрук, аспірант

Київський національний торговельно-економічний університет

Розвиток підприємництва відіграє вкрай важливе значення для економіки країни та добробуту населення. Для більшості підприємств оборотні активи займають значну частку в активах, тому управління їх фінансуванням є вагомим складовим фінансового менеджменту. В сучасних умовах, підприємства України, як правило, найбільш широко використовують позиковий капітал для фінансування оборотних активів, основними складовими якого є поточна кредиторська заборгованість та короткострокові кредити банків [1]. Вищезазначені ресурси також широко використовуються при фінансуванні оборотних активів на зарубіжних підприємствах. Однак, практика формування фінансових ресурсів для забезпечення необхідного обсягу оборотних активів в Україні та закордоном має також свої відмінності. Тому, досить актуальним питанням сучасності є дослідження міжнародного досвіду у сфері інвестування коштів в оборотні активи.

В сучасній економічній літературі, виділяють наступні найбільш розповсюджені джерела формування оборотних активів [02, с. 378]: власний капітал підприємства; довгостроковий фінансовий кредит; короткостроковий фінансовий кредит; товарний (комерційний) кредит; внутрішня кредиторська заборгованість підприємства та інші джерела фінансування.

Важливою відмінністю між підприємствами України та зарубіжними підприємствами в сфері фінансування оборотних активів є тип політики фінансування. Так, в різних країнах практикуються різноманітні співвідношення між власним та позиковим капіталом. В Росії використовують співвідношення 50/50, в США – 40/60, а в Японії – 30/70 [3, с. 157]. Підприємства України не мають змоги формувати достатній обсяг власних фінансових ресурсів на постійній основі. Спочатку формування власних оборотних активів відбувається в момент заснування господарюючого суб'єкта, коли утворюється його статутний фонд. Надалі обсяг власних оборотних активів підприємства підтримується у першу чергу за рахунок реінвестованого прибутку [04, с. 109-110]. Однак, збиткова діяльність значної кількості українських підприємств [01] зумовлює відсутність власного капіталу та зумовлює потребу в позикових ресурсах.

Як вітчизняні, так і зарубіжні підприємства використовують товарний кредит оформлений і неоформлений векселем; поточні зобов'язання за отриманими авансами; поточні зобов'язання за розрахунками з бюджетом, позабюджетними платежами, зі страхування, оплати праці, з учасниками, із внутрішніх розрахунків та інші поточні зобов'язання. Якщо вищезазначених джерел фінансування не вистачає для покриття потреби в оборотних активах підприємство залучає короткострокові кредити банків. Таким чином відмінності у можливих позикових джерелах фінансування між українськими та зарубіжними підприємствами відсутні.

Важливими джерелами фінансування оборотних активів, що використовуються зарубіжними підприємствами, є інструменти рефінансування дебіторської заборгованості: облік векселів, що видані покупцями продукції, факторинг та форфейтинг. В зарубіжній практиці досить поширеною є факторингова послуга. Зокрема, в Німеччині, починаючи з 2010 р. обсяги ринку факторингу постійно зростають. В 2014 р. вони сягнули 189,9 млрд. євро, що на 10,8 % більше, ніж у 2013 р. [5]. Національні підприємства досить рідко використовують послугу факторингу, що зумовлено високим ризиком неповернення дебіторської заборгованості в сучасних умовах та досить високими цінами на факторингові послуги. В економічно розвинених країнах, таких як Швейцарія та Великобританія, операції з форфейтингу добре відпрацьовані, а в Україні такі послуги пропонуються лише окремими банками. Крім того, у вітчизняному чинному законодавстві пряма вказівка на форфейтинг взагалі відсутня.

Зарубіжний досвід в управлінні дебіторською заборгованістю як додаткове джерело фінансування оборотних активів засвідчує, що альтернативним варіантом факторингу для бізнесу може стати біржа дебіторської заборгованості, яка дозволить постачальникам продавати дебіторську заборгованість інвесторам, в більшості випадках комерційним банкам і факторинговим компаніям як у США з 2011 року [6].

Таким чином, основні види джерел фінансування оборотних активів вітчизняних підприємств співпадають з джерелами фінансових ресурсів підприємств закордоном, основна відмінність полягає лише в масштабах їх використання. Звичайно, зарубіжні підприємства мають ширший вибір

можливих джерел фінансування оборотних активів, однак, поступовий розвиток ринкової економіки України в майбутньому надасть можливість вітчизняним підприємствам також використовувати альтернативні ресурси.

Перелік посилань:

1. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Бланк І. О. *Основи фінансового менеджменту* / І. О. Бланк. – К. : Ніка-Центр, 2001. – Т. 1. – 592 с.
3. Романова Л. Е. *Экономический анализ* / Романова Л. Е., Давыдова Л. В., Коришунуова Г. В. – СПб. : Питер, 2011. – 336 с.
4. Филипенко О. М. *Систематизація джерел фінансування оборотних активів підприємств торгівлі* / О. М. Филипенко, І. В. Мілаш // *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. – 2012. – Вип. 2. – С. 105-113.
5. Офіційний веб-сайт Асоціації «Укрфактор». URL: http://ukrfactor.com/factoring_EU.
6. Офіційний веб-сайт The Receivables Exchange. URL: <http://recx.com>

СВІТОВИЙ ДОСВІД ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ПИВОВАРНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

В.Ф. Серебринський, здобувач вищої освіти

І.О. Кисельова, здобувач вищої освіти

Науковий керівник: **В.В. Мельник**, к.е.н.

Київський національний торговельно-економічний університет

Галузь пивоваріння посідає важливе місце в харчовій промисловості України, проте його функціонування характеризується негативними тенденціями. Основними причинами такої ситуації є підвищення рівня фінансових та господарських ризиків, зростанням рівня інфляції, нестабільність курсу валют, складна загальна економічна та політична ситуація в Україні, а також специфічні для цієї галузі умови. Нині підприємства пивоварної промисловості мають шукати нові ринки збуту своєї продукції через заборону експорту в Росію, вирішувати проблеми залежності від імпортних надходжень сировини, витримувати потужний конкурентний тиск, постійно адаптуватися до змін правового та економічного середовища їх діяльності. Крім цього, діяльність суб'єктів господарювання ринку пива в Україні постійно перебуває під впливом державного регулювання, що реалізується через зміни податкового законодавства [1]. Обсяги виробництва постійно скорочуються: 2014 р. порівняно із 2013 р. – на 11,61 %, 2015 р. порівняно із 2014 р. – на 19,57 %, 2016 р. – на 7,70 % [2]. Таким чином, виникає необхідність підвищення конкурентоспроможності підприємств пивоварної промисловості України.

Наразі в Україні лідерами на ринку пива є: ПАТ «САН ІнБев Україна», ПАТ «Карлсберг Україна», ПАТ «Оболонь» і ТзОВ ТВК «Перша приватна броварня «Для людей – як для себе!» (рис. 1).

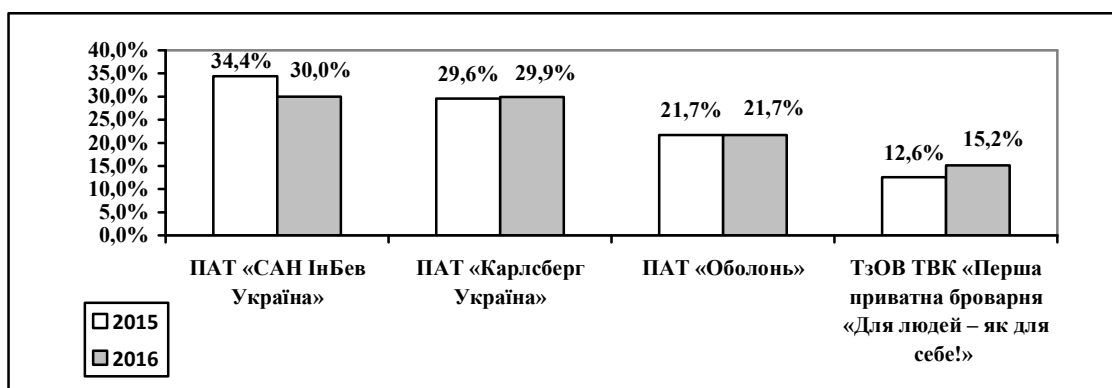

Рисунок 1. Структура ринку пива України

[Розроблено автором за даними джерела 3]

Хоча і за часткою ринку перше місце займає ПАТ «САН ІнБев Україна», проте діагностика конкурентоспроможності підприємств різними методами показує, що безумовними лідерами є ТзОВ ТВК «Перша приватна броварня «Для людей – як для себе!» та ПАТ «Карлсберг Україна». Виробники пропонують значну кількість пластикової тари великих об'ємів (49 % займають саме ПЕТ-пляшки) за низькими цінами, на першому місці за часткою ринку підприємство, що не характеризується високими показниками якості – це свідчить про втрату культури споживання пива [3].